

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY – PROPOZYCJA

KLASA V SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Poniższy zestaw wymagań edukacyjnych na poszczególne oceny uwzględnia planowane osiągnięcia ucznia w zakresie wiedzy i umiejętności zawarte w rozkładzie materiału i planie wynikowym zintegrowanym z serią *Wehikuł czasu*. Kursywą oznaczono wymagania, które nauczyciel jest zobowiązany zrealizować.

Zestaw ten to jedynie propozycja. Nauczyciel może wykorzystać przedstawiony podział wymagań w swojej pracy dydaktycznej lub zmodyfikować go tak, by w pełni odpowiadał on specyfice klasy i indywidualnym możliwościom uczniów, z którymi pracuje.

Gwiazdką * zaznaczone są tematy wykraczające poza *Podstawę programową*.

TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	POZIOM KONIECZNY – OCENA DOPUSZCZAJĄCA	POZIOM PODSTAWOWY – OCENA DOSTATECZNA	POZIOM ROZSZERZAJĄCY – OCENA DOBRA	POZIOM DOPEŁNIAJĄCY – OCENA BARDZO DOBRA	POZIOM WYKRACZAJĄCY – OCENA CELUJĄCA
1. Krzyżacy Część I. Decyzja Konrada Mazowieckiego Część II. Krzyżacy na ziemiach polskich	Uczeń zna: • datę: 1230, • postać: Konrada Mazowieckiego. Uczeń rozumie: • pojęcie: <i>zakon krzyżacki</i> (<i>Krzyżacy</i>). Uczeń potrafi: • <i>przedstawić okoliczności</i> <i>pojawienia się Krzyżaków na</i> <i>ziemiach polskich,</i> • <i>zlokalizować na mapie</i> <i>ziemię chełmińską i Pomorze</i> <i>Gdańskie.</i>	Uczeń rozumie: • pojęcie: zakon rycerski. Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie Prusy, • <i>wskazać na mapie stolicę</i> <i>państwa zakonnego</i> i terytoria zajęte przez Krzyżaków, • <i>scharakteryzować zamek</i> <i>średniowieczny na</i> <i>przykładzie zamku</i> <i>w Malborku.</i>	Uczeń zna: • daty: 1308, 1309. Uczeń rozumie: • pojęcia: fosa, warownia. Uczeń potrafi: • wyjaśnić, czym zajmowały się zakony rycerskie.	Uczeń zna: • datę: 1283, • czas i miejsce powstania zakonów rycerskich. Uczeń rozumie: • pojęcia: wielki komtur, wielki mistrz, islam. Uczeń potrafi: • omówić osiągnięcia państwa zakonnego.	Uczeń rozumie: • <i>zagrożenia dla</i> <i>państwa polskiego,</i> <i>wynikające</i> <i>z pojawienia się</i> <i>Krzyżaków.</i>

<p>2. Unia Polski z Litwą</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1385, 1386, • postaci: <i>Jadwigi, Władysława Jagiełły,</i> • <i>postanowienia umowy w Krewie.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>unia, unia personalna, dynastia Jagiellonów.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wskazać na mapie Krewa i Wielkie Księstwo Litewskie oraz obszar państwa polsko-litewskiego po zawarciu unii.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1399. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>dlaczego Jadwigę nazywa się królem Polski.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>scharakteryzować osobę Jadwigi i wymienić jej zasługi dla kultury polskiej,</i> • <i>wyjaśnić przyczyny unii polsko-litewskiej.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1370, 1384, • postać: Ludwika Węgierskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze informacje o państwie litewskim w II połowie XIV w. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>konsekwencje unii dla relacji między Polską, Litwą a zakonem krzyżackim.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podjąć próbę oceny znaczenia unii z punktu widzenia interesów Polski i Litwy.
<p>3. Wielka wojna z Krzyżakami</p> <p>Część I. Wybuch wielkiej wojny</p> <p>Część II. Bitwa pod Grunwaldem</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1409–1411, 15 lipca 1410, 1411, • <i>postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opowiedzieć o przyczynach i skutkach bitwy pod Grunwaldem,</i> • <i>zlokalizować na mapie Grunwald i Toruń.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1466, • <i>postanowienia drugiego pokoju toruńskiego.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać przebieg bitwy pod Grunwaldem,</i> • <i>zlokalizować na mapie ziemię dobrzyńską i Żmudź.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1454, • postać: Ulricha von Jungingena. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>konsekwencje przegranej pod Grunwaldem dla zakonu krzyżackiego.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić relacje między Polską, Litwą a zakonem krzyżackim po 1386 r. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podjąć próbę oceny skutków bitwy pod Grunwaldem.

<p>Na nowej drodze – lekcja powtórzeniowa</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>daty, postaci i wydarzenia związane z tematyką działu Polska i Litwa,</i> • <i>postanowienia umowy w Krewie oraz pierwszego pokoju toruńskiego.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pojęcia związane z tematyką działu Polska i Litwa.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wskazać na mapie miejsca związane z konfliktem między Polską, Litwą a zakonem krzyżackim.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>postanowienia drugiego pokoju toruńskiego.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>omówić przyczyny i skutki unii zawartej przez Polskę i Litwę,</i> • <i>opisać przebieg bitwy pod Grunwaldem.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>związki przyczynowo-skutkowe zachodzące między omawianymi wydarzeniami.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>przedstawić relacje między Polską a zakonem krzyżackim w XIII–XV w.</i> 	
<p>4. Jakie życie jest najdoskonalsze?</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>postać: św. Franciszka,</i> • <i>nazwy stanów średniowiecznej Europy.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pojęcia: stan, duchowieństwo, zakon.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pojęcia: reguła, zakon żebraczy.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać klasztor średniowieczny i tryb życia mnichów, używając pojęć: zakon, reguła, ubóstwo,</i> • <i>scharakteryzować postać św. Franciszka z Asyżu.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>postać: św. Benedykta.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pojęcia: opat, opactwo,</i> • <i>na czym polegały różnice między poszczególnymi stanami.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać różne grupy społeczne, wskazując ich role w społeczeństwie,</i> • <i>przedstawić działalność św. Franciszka.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opowiedzieć, jak wyglądała edukacja w średniowiecznej szkole klasztornej,</i> • <i>przedstawić działalność św. Benedykta.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>w jaki sposób działalność benedyktynów przyczyniła się do rozwoju Europy.</i>

5. O rycerzach i zamkach	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: <i>Zawiszy Czarnego z Garbowa</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: <i>rycerz, rycerz bez skazy</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać charakterystyczne cechy wzoru osobowego średniowiecznego rycerza. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> najważniejsze elementy zabudowy średniowiecznego zamku. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: <i>paż, giermek</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jakie warunki należało spełnić, aby zostać rycerzem, scharakteryzować zamek średniowieczny i jego mieszkańców. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: <i>pasowanie na rycerza</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać różne grupy społeczne, wskazując ich role w społeczeństwie, przedstawić wychowanie dziewczynek w średniowieczu i pozycję kobiety w średniowiecznym społeczeństwie. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> rolę Kościoła w zmianie wizerunku średniowiecznego rycerza. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć, jak wyglądała uroczystość pasowania na rycerza. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić dokonania Zawiszy Czarnego.
6. W średniowiecznym mieście	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> najważniejsze budowle średniowiecznego miasta. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: <i>rynek, ratusz</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć, czym zajmowali się mieszkańcy średniowiecznych miast. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: <i>samorząd, rada miejska, burmistrz, cech</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać miasto średniowieczne, używając pojęć: <i>kupiec, rzemieślnik, cech, burmistrz, samorząd miejski, rynek, mury miejskie</i>. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: <i>pręgierz, czeladnik, majstersztyk</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać różne grupy społeczne, wskazując ich role w społeczeństwie, omówić warunki życia panujące w średniowiecznym mieście. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównać warunki życia w mieście średniowiecznym i współczesnym. 	
7. Najliczniejszy stan	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> rodzaje prac wykonywanych przez średniowiecznego chłopca. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: <i>pan, dzierżawa, czynsz, pańszczyzna, dziesięcina</i>. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: <i>sołtys</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować stan chłopski w średniowieczu, opisać warunki życia na wsi średniowiecznej. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: <i>targ, jarmark</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać różne grupy społeczne, wskazując ich role w społeczeństwie, wymienić produkty wchodzące w skład jadłospisu mieszkańców średniowiecznej wsi. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> z czego wynikała duża liczebność stanu chłopskiego w średniowieczu. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównać życie chłopca z życiem rycerza i mieszczanina. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec zależności między średniowieczną wsią a średniowiecznym miastem.

8. „Mądrość całego świata”	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>Akademia Krakowska, Uniwersytet Jagielloński, żak.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>przedstawić okoliczności, w których doszło do odnowienia Akademii Krakowskiej.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: <i>1400,</i> • przedmioty wykładane na średniowiecznych uniwersytetach. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>teologia, otrzęsiny.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać życie krakowskiego żaka. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>bean, absolwent, stypendium.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o działalności krakowskiej uczelni w XV w. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>szkoła parafialna, szkoła katedralna.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować szkolnictwo w średniowiecznej Polsce. 	
*9. Średniowieczne rozrywki	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>turniej rycerski, misteria.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze rozrywki ludzi żyjących w średniowieczu. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zasady obowiązujące podczas turnieju rycerskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>szranki, trubadur.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg średniowiecznego turnieju rycerskiego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak organizowano polowania. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić tematykę średniowiecznej literatury i misteriów, • scharakteryzować twórczość trubadurów. 	
Średniowieczny porządek świata – lekcja powtórzeniowa	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>daty, postacie i wydarzenia związane z tematyką dzieła Blaski i cienie średniowiecza,</i> • <i>nazwy stanów średniowiecznej Europy.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pojęcia związane z tematyką dzieła Blaski i cienie średniowiecza.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>czym poszczególne stany różniły się od siebie.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opowiedzieć, jak wyglądało życie codzienne w epoce średniowiecza,</i> • <i>scharakteryzować klasztor, zamek, miasto i wieś średniowiecza.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać różne grupy społeczne, wskazując ich rolę w społeczeństwie,</i> • <i>scharakteryzować szkolnictwo średniowiecznej Polski,</i> • <i>przedstawić działalność Akademii Krakowskiej w XV w.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>porównać warunki życia przedstawicieli poszczególnych stanów średniowiecznej Europy,</i> • <i>opowiedzieć, jak ludzie średniowiecznej Europy spędzali czas wolny.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>dostrzec pozytywne i negatywne cechy związane ze strukturą i funkcjonowaniem społeczeństwa w średniowiecznej Europie.</i>

<p>*10. „Jestem człowiekiem”...</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne epoki nowożytnej i odrodzenia. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: odrodzenie (renesans). <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić cechy charakterystyczne okresu odrodzenia. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: ok. 1450, • postacie wybitnych przedstawicieli odrodzenia (Filippa Brunelleschiego, Michała Anioła, Leonarda da Vinci). <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: humaniści. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić porządek panujący w średniowiecznej Europie. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać zmiany, jakie nastąpiły na kontynencie europejskim w XV w., • dostrzec rolę druku jako wynalazku, który odmienił życie Europejczyków. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić dokonania najwybitniejszych przedstawicieli odrodzenia. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie sformułowania: „Jestem człowiekiem i sądzę, że nic, co ludzkie, nie jest mi obce”.
<p>*11. Dzieci odrodzenia</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać sposób wychowania dzieci żyjących w średniowieczu. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • z czego wynikała surowość, z jaką średniowieczni rodzice wychowywali swoje dzieci. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć, jak wyglądały szkoły okresu odrodzenia na przykładzie Domu Radości. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Vittorino da Feltre. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak w odrodzeniu wychowywano dziewczynki. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać różnice między Domem Radości a średniowieczną szkołą, • wymienić mocne i słabe strony systemu edukacji w odrodzeniu. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić wpływ zmian zapoczątkowanych w szkołach odrodzenia na funkcjonowanie współczesnego szkolnictwa.

<p>12. „Ziemia! Ziemia!”</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1492, • postać: <i>Krzysztofa Kolumba</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>karawela, Indianie, wielkie odkrycia geograficzne, Nowy Świat</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>podać przyczyny wypraw odkrywczych,</i> • <i>umieścić Krzysztofa Kolumba i jego pierwszą odkrywczą wyprawę w czasie i w przestrzeni.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>karaka,</i> • <i>znaczenie daty odkrycia Ameryki jako końca epoki średniowiecza i początku epoki nowożytnej.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać odkrycie Krzysztofa Kolumba, używając pojęć: karawela, Nowy Świat, Indianie, broń palna.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci: <i>Ameriga Vespucciego, Vasco da Gama</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>kolonia, plantacja</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wymienić następstwa wypraw odkrywczych dla Europy i dla Ameryki.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać wygląd karaweli i karaki z uwzględnieniem wprowadzonych w nich ulepszeń,</i> • <i>wskazać na mapie tereny odkryte przez Europejczyków na przełomie XV i XVI w.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>dostrzec znaczenie handlu z Indiami dla mieszkańców Europy.</i>
<p>13. „Wstrzymał Słońce”...</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: <i>Mikołaja Kopernika</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>uczony, astronom</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać i umieścić w czasie odkrycie Mikołaja Kopernika, wyjaśniając, co znaczy powiedzenie: „Wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię”.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>człowiek renesansu, odkrycie naukowe</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opowiedzieć o życiu Mikołaja Kopernika, używając pojęć: uczonek, astronom, odkrycie naukowe.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1517, • postać: <i>Marcina Lutra</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>Kościół luterański (protestancki), reformacja, teoria,</i> • <i>dłaczego odkrycie Kopernika zostało poddane krytyce.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>omówić wydarzenia w Europie będące następstwami wystąpienia Marcina Lutra,</i> • <i>przedstawić poglądy uczonych średniowiecznych na temat budowy wszechświata.</i> 	

<p>Nowe widzenie człowieka i świata – lekcja powtórzeniowa</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>daty, postacie i wydarzenia związane z tematyką dzieła Czasy odrodzenia,</i> • <i>ramy chronologiczne epoki nowożytnej i odrodzenia.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pojęcia związane z tematyką dzieła Czasy odrodzenia.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wymienić cechy charakterystyczne odrodzenia,</i> • <i>przedstawić przyczyny wyprawy Krzysztofa Kolumba,</i> • <i>wyjaśnić, na czym polegało odkrycie dokonane przez Mikołaja Kopernika.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>scharakteryzować porządek panujący w Europie pod koniec średniowiecza,</i> • <i>przedstawić przebieg wyprawy Krzysztofa Kolumba.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>znaczenie odkryć dokonanych przez Krzysztofa Kolumba i Mikołaja Kopernika.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać najważniejsze zmiany, jakie nastąpiły w Europie pod wpływem odrodzenia,</i> • <i>przedstawić skutki wyprawy Krzysztofa Kolumba.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>omówić dokonania największych przedstawicieli odrodzenia,</i> • <i>scharakteryzować szkolnictwo odrodzenia.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>dostrzec pozytywne i negatywne skutki zmian, jakie zaszły w Europie w okresie odrodzenia.</i>
<p>14. Polska złotego wieku</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>postacie: Zygmunta Starego, Zygmunta Augusta, królowej Bony,</i> • <i>ramy chronologiczne czasów zygmunto-wskich (złotego wieku).</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pojęcia: czasy zygmunto-wskie (złoty wiek), szlachta, tolerancja religijna.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wyjaśnić, dlaczego w Polsce XVI w. panowała tolerancja religijna.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>postacie: Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>dlaczego lata panowania Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta nazywamy złotym wiekiem.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>określić, czym różniła się szlachta od rycerstwa,</i> • <i>przedstawić wkład królowej Bony w rozwój odrodzenia na terenie Polski,</i> • <i>wymienić osiągnięcia twórców literatury polskiej okresu odrodzenia.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>datę: 1525,</i> • <i>postać: Piotra Skargi.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pojęcia: hołd pruski, jezuici (Towarzystwo Jezusowe), kolegium.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać przebieg edukacji w szkołach jezuickich.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>scharakteryzować międzynarodową pozycję Polski w XVI w.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>omówić cele działalności jezuitów,</i> • <i>ocenić wpływ tolerancji religijnej na funkcjonowanie państwa polskiego w XVI w.</i>

15. Na dworze Jagiellonów	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>paż, arras</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać życie dworskie na Wawelu w okresie panowania Zygmunta, używając pojęć: dwór, paziowie, komnata, arras.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>włoszczyzna</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać wygląd zamku królewskiego na Wawelu,</i> • <i>przedstawić wkład Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta w rozwój odrodzenia na terenie Polski.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: <i>Stańczyka</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>blażen</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wyjaśnić, jaką rolę odgrywał blażen na dworze królewskim.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>scharakteryzować kuchnię polską XVI w.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>znaczenie zachowania ciągłości władzy dla sprawnego funkcjonowania państwa.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać okoliczności narodzin Zygmunta Augusta.</i>
16. „Szlachcic na zagrodzie” ...	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>skład i zadania sejmu walnego.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>przywilej, pospolite ruszenie, sejmik, poseł, sejm walny, senator.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wymienić prawa szlachcica.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać sposób działania sejmików,</i> • <i>scharakteryzować obowiązki szlachcica wobec państwa, używając pojęć: sejm, sejmik, pospolite ruszenie.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>treść przywilejów nadanych szlachcie w 1374 i 1454 r.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>scharakteryzować system rządów w Polsce w XIV–XVI w.,</i> • <i>przedstawić organizację sejmu walnego.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>konsekwencje nadania przez władców przywilejów szlacheckich.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>dostrzec zagrożenia dla państwa polskiego wynikające z dominującej pozycji szlachty,</i> • <i>ocenić system rządów w Polsce w XV–XVI w.</i>
17. Spichlerz Europy	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>folwark, kmiecie (poddani), pańszczyzna, spichlerz.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać działalność gospodarczą polskiej szlachty, używając pojęć: folwark, pańszczyzna, kmiecie, spichlerz, spław rzeczny – Wisłą do Gdańska.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>szkuta, flisak.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wyjaśnić, z czego wynikała potęga gospodarcza Gdańska w XVI i XVII w.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>produkty sprowadzane do Polski z Europy Zachodniej i wysyłane z Polski na zachód Europy.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>szyper.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>scharakteryzować sytuację gospodarczą w Europie Zachodniej w XVI w.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>dostrzec negatywne konsekwencje posiadania przez Polskę tylko jednego liczącego się portu nad Bałtykiem.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>zależności między zmianami gospodarczymi w Europie Zachodniej a sytuacją gospodarczą w Polsce.</i>

<p>18. Wspólna Rzeczpospolita</p> <p>Część I. Na drodze do nowej unii</p> <p>Część II. Jaka unia?</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1569, • nazwy, którymi określano państwo polsko-litewskie po zawarciu unii lubelskiej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Korona, unia realna, • różnice między unią personalną a unią realną. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała unia lubelska, • wskazać na mapie Lublin i Rzeczpospolitą Obojga Narodów. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: magnaci. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny dążenia Polaków do zawarcia nowej unii, • wskazać na mapie ziemie litewskie przyłączone do Polski przez Zygmunta Augusta. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić postawę Litwinów wobec propozycji zawarcia nowej unii. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować relacje między Polską a Litwą od czasu zawarcia unii w 1386 r., • opisać przebieg sejmku w Lublinie. 	
<p>19. Król z wyboru</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1572, 1573, • postanowienia artykułów henrykowskich. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: bezkrólewie, wolna elekcja, artykuły henrykowskie, • zasady, na jakich odbywała się wolna elekcja. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Henryka Walezego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: prymas, konfederacja, konfederacja warszawska. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać, w jaki sposób dokonywano wyboru króla, używając pojęć: elekcja, pole elekcyjne, koronacja. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: interrex. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić zasady następstwa tronu obowiązujące w czasach rządów dynastii Piastów i Jagiellonów, • scharakteryzować sytuację Rzeczypospolitej po bezpotomnej śmierci Zygmunta Augusta. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym zakończyły się rządy Henryka Walezego, • dostrzec negatywny wpływ wolnej elekcji na funkcjonowanie państwa polskiego. 	

<p>Na chwałę Rzeczypospolitej – lekcja powtórzeniowa</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty, postaci i wydarzenia związane z tematyką dzieła <i>Lata świetności Polski</i>, • ramy chronologiczne czasów zygmunto-wskich (złotego wieku), • postanowienia unii lubelskiej i artykułów henrykowskich. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia związane z tematyką dzieła <i>Lata świetności Polski</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie obszar Rzeczypospolitej po unii lubelskiej. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego czasy panowania Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta nazywa się złotym wiekiem. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie tereny Litwy przyłączone do Polski przez Zygmunta Augusta. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze przemiany polityczne, gospodarcze, kulturalne i społeczne w czasach zygmunto-wskich. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować najważniejsze przemiany polityczne, gospodarcze, kulturalne i społeczne w czasach zygmunto-wskich. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec pozytywne i negatywne skutki przemian politycznych, gospodarczych, kulturalnych i społecznych w czasach zygmunto-wskich.
<p>20. Potop</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1655, 1660, • postać: Stefana Czarnieckiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: potop, wojna szarpana. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sytuować w czasie wydarzenia potopu szwedzkiego, • wskazać na mapie najważniejsze miejsca związane z potopem szwedzkim. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego wydarzenia lat 1655–1660 nazywa się potopem. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić wydarzenia potopu szwedzkiego, z uwzględnieniem obrony Częstochowy i postaci Stefana Czarnieckiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1648, 1654, 1667, • postaci: Bohdana Chmielnickiego, Karola X Gustawa, Jana Kazimierza. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przyczyny wybuchu powstania Chmielnickiego, • wskazać na mapie ziemie utracone przez Rzeczpospolitą w wyniku wojny z Rosją, • przedstawić skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w połowie XVII w. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności wybuchu wojny między Moskwą a Rzeczpospolitą. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać przebieg wojny między Moskwą a Rzeczpospolitą.

21. Złota wolność	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>liberum veto</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>przedstawić konsekwencje stosowania zasady liberum veto</i>. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: sarmatyzm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować polską magnaterię w XVII w., • wymienić główne elementy ideologii sarmackiej. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>złota wolność</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>omówić funkcjonowanie sejmu polskiego w XVII w.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • okoliczności, w których po raz pierwszy doszło do zerwania obrad sejmu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: „przedmurze chrześcijaństwa”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak zmieniał się stosunek szlachty do <i>liberum veto</i>. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • z czego wynikała postawa magnaterii polskiej w XVII w.
22. Zwycięzca spod Wiednia	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1683, • postać: <i>Jana III Sobieskiego</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>sułtan, husaria</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>sytuować w czasie wyprawę wiedeńską Jana III Sobieskiego</i>. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1674. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać wyprawę wiedeńską Jana III Sobieskiego, używając pojęć: oblężenie, odsiecz, sułtan, husaria,</i> • <i>wskazać na mapie Wiedeń,</i> • <i>scharakteryzować postać Jana III Sobieskiego</i>. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1672, 1673, • postać: <i>Kara Mustafy</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>wielki wezyr,</i> • <i>znaczenie zwycięstwa pod Wiedniem</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wskazać na mapie Chocim</i>. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>przedstawić relacje między Polską a Turcją w XVII w.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: „lew Lechistanu”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać organizację państwa tureckiego</i>.
*23. Czasy saskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Augusta II Mocnego, Augusta III Sasa, • ramy chronologiczne czasów saskich. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opowiedzieć o warunkach życia na polskiej wsi w XVIII w.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>omówić zmiany położenia chłopów i szlachty w XVII i XVIII w.,</i> • <i>opisać kuchnię szlachecką i magnacką w XVII i XVIII w.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1700–1721. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wyjaśnić, skąd pochodzą i kiedy pojawiły się na ziemiach polskich ziemniaki, kawa i herbata.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w czym przejawiała się słabość Rzeczypospolitej w czasach saskich. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>scharakteryzować sytuację polityczną Rzeczypospolitej w czasach saskich</i>.

<p>*24. Rodzina i szkoła</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne okresu oświecenia, • główne założenia ideologii oświecenia. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: oświecenie. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Collegium Nobilium. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać sposób wychowania dzieci w XVIII w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Stanisława Konarskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować szkołę jezuicką w XVIII-wiecznej Polsce, • przedstawić zmiany w sposobie nauczania, jakie zostały wprowadzone w Collegium Nobilium. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: makaronizm, • zmianę w sposobie myślenia, jaka nastąpiła w okresie oświecenia. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównać XVIII-wieczny model wychowania dzieci ze współczesnym.
<p>25. Ostatni król Polski</p> <p>Część I. Stanisław August Poniąkowski – ostatni król Polski</p> <p>Część II. Konstytucja 3 maja</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1764–1795, 1772, 3 maja 1791, • postać: <i>Stanisława Augusta Poniąkowskiego</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>czasy stanisławowskie</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>podać przykłady naprawy państwa polskiego za panowania Stanisława Augusta Poniąkowskiego, z uwzględnieniem Konstytucji 3 maja,</i> • <i>wymienić państwa, które uczestniczyły w I rozbiórce Polski,</i> • <i>wskazać na mapie ziemie odebrane Polsce w wyniku I rozbiórki Polski.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1788–1792, • <i>najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>obiady czwartkowe, Sejm Czteroletni (Sejm Wielki),</i> • <i>dlaczego okres panowania Stanisława Augusta Poniąkowskiego nazywa się czasami stanisławowskimi.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>scharakteryzować postać Stanisława Augusta Poniąkowskiego.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1765, 1773, • postać: <i>carycy Katarzyny II.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>Szkoła Rycerska, Komisja Edukacji Narodowej.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>przedstawić dokonania ostatniego króla Polski w dziedzinie kultury, gospodarki i edukacji.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>znaczenie Konstytucji 3 maja jako próby ratowania państwa polskiego.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać okoliczności, w których doszło do uchwalenia Konstytucji 3 maja,</i> • <i>ocenić postać Stanisława Augusta Poniąkowskiego.</i> 	

<p>26. Upadek Rzeczypospolitej</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1793, 1794, 1795, • postać: <i>Tadeusza Kościuszki</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>powstanie kościuszkowskie, Naczelnik powstania, patriota</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>sytuować w czasie wydarzenia powstania kościuszkowskiego,</i> • <i>wskazać na mapie ziemie odebrane Polsce w wyniku II i III rozbioru.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>kosynierzy</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>omówić wydarzenia powstania kościuszkowskiego, używając pojęć: Naczelnik powstania, przysięga Kościuszki, kosynierzy,</i> • <i>wyjaśnić, w jakich okolicznościach doszło do upadku państwa polskiego, i podać datę III rozbioru,</i> • <i>scharakteryzować postać Stanisława Augusta Poniatowskiego.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1792. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>konfederacja targowicka, abdykacja</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wyjaśnić, dlaczego zawieszono konfederację targowicką.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>dlaczego doszło do upadku państwa polskiego.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>przedstawić okoliczności, w których doszło do wojny w obronie Konstytucji 3 maja i II rozbioru,</i> • <i>ocenić postać Stanisława Augusta Poniatowskiego.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>podjąć próbę oceny postaw różnych grup społeczeństwa polskiego wobec zagrożenia upadkiem państwa.</i>
<p>Na drodze do upadku – lekcja powtórzeniowa</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>daty, postacie i wydarzenia związane z tematyką działu Nieszczęsne Królestwo,</i> • <i>ramy chronologiczne czasów saskich i czasów stanisławowskich.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pojęcia związane z tematyką działu Nieszczęsne Królestwo.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>przedstawić działania podejmowane w celu ratowania państwa polskiego przed upadkiem,</i> • <i>wskazać na mapie ziemie odebrane Polsce w wyniku I, II i III rozbioru.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>omówić najważniejsze konflikty militarne, w jakich uczestniczyła Rzeczpospolita w XVII i XVIII w.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>na czym polegała zmiana sposobu myślenia ludzi żyjących w oświeceniu.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wyjaśnić, dlaczego doszło do upadku państwa polskiego.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wymienić przejawy ingerencji państw ościennych w wewnętrzne sprawy państwa polskiego,</i> • <i>scharakteryzować postawę różnych grup społecznych wobec państwa polskiego w XVII i XVIII w.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>dostrzec charakter zmian w międzynarodowym położeniu Rzeczypospolitej w XVII i XVIII w.</i>